

Rada
Európskej únie

V Bruseli 2. júna 2023
(OR. en)

Medziinštitucionálne spisy:
2023/0170(NLE)
2023/0169(COD)

10108/23
ADD 5

JUSTCIV 80
JAI 770
EJUSTICE 20
CODEC 1012
FREMP 173
IA 129

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	1. júna 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2023) 156 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone opatrení a spolupráci vo veciach týkajúcich sa ochrany dospelých a návrhu rozhodnutia Rady, ktorým sa členské štáty oprávňujú stať sa alebo zostať v záujme Európskej únie zmluvnými stranami Dohovoru z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2023) 156 final.

Príloha: SWD(2023) 156 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 31. 5. 2023
SWD(2023) 156 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

[...]

Sprievodný dokument

k návrhu

nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone opatrení a spolupráci vo veciach týkajúcich sa ochrany dospelých

a

návrhu rozhodnutia Rady, ktorým sa členské štáty oprávňujú stať sa alebo zostať v záujme Európskej únie zmluvnými stranami Dohovoru z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých

{COM(2023) 280 final} - {SEC(2023) 208 final} - {SWD(2023) 154 final} -
{SWD(2023) 155 final}

1. POTREBA KONAŤ

1.1. V čom spočíva problém a aké má príčiny a dôsledky?

Zraniteľní dospelí sú osoby staršie ako 18 rokov, ktoré nie sú schopné chrániť svoje finančné alebo osobné záujmy z dôvodu oslabenej alebo nedostatočnej osobnej spôsobilosti. Počet zraniteľných dospelých v EÚ sa nepretržite zvyšuje pre rastúci počet osôb so zdravotným postihnutím a starnutie obyvateľstva. V závislosti od vnútroštátnych právnych predpisov členského štátu, v ktorom žijú, sa na nich môže vzťahovať ochranné opatrenie súdneho alebo správneho rozhodnutia alebo ich môže podporovať tretia strana, ktorú vopred určili (prostredníctvom „oprávnení na zastupovanie“) na spravovanie svojich záujmov.

Táto rastúca zraniteľnosť v kombinácii s rastúcou mobilitou ľudí v EÚ je príčinou mnohých problémov, s ktorými sa zraniteľní dospelí môžu stretnúť v cezhraničných situáciách. Dospelí môžu mať napríklad potrebu spravovať svoje aktíva alebo nehnuteľnosti nachádzajúce sa v inej krajine, podstúpiť naliehavú alebo plánovanú lekársku starostlivosť v zahraničí alebo sa presťahovať do inej krajiny z rôznych dôvodov. Pri nedostatku štatistických údajov sa počet zraniteľných dospelých v cezhraničných situáciách odhadol na 145 000 až 780 000.

V uvedených cezhraničných situáciách sú zraniteľní dospelí konfrontovaní so zložitými a niekedy protichodnými pravidlami členských štátov o tom, ako rozhodnúť, ktorý súd má právomoc, ktoré právo sa uplatňuje na ich prípad a ako uplatňovať prijaté rozhodnutie alebo oprávnenia na zastupovanie vydané v zahraničí. Súčasne sa súdy alebo iné orgány verejnej správy zodpovedné za ochranu v cezhraničných prípadoch stretávajú s jazykovými bariérami, ťažkopádnu papierovou komunikáciou, nedostatočnou spoluprácou s orgánmi iného členského štátu a chýbajúcimi informáciami o právnych systémoch iných členských štátov. Toto vedie k situáciám, v ktorých sa zraniteľní dospelí, ich rodiny a ich zástupcovia stretávajú so značnou právnou neistotou, pokiaľ ide o to, ktoré pravidlá sa budú uplatňovať na ich prípad, o výsledok postupov a o formality, ktoré sa musia vykonať. Často musia podstúpiť zdĺhavé a nákladné konanie, aby sa zaistilo, že ich ochrana bude pokračovať aj za hranicami alebo že budú mať prístup k svojim právam v zahraničí. V niektorých prípadoch ich ochranu a oprávnenia zverené ich zástupcovi v konečnom dôsledku neuznajú buď súdy, alebo mimosúdni aktéri ako banky, zdravotnícki zamestnanci alebo realitní makléři.

Medzinárodný nástroj [Dohovor z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých](#) (ďalej len „Haagsky dohovor o ochrane dospelých“) poskytuje niektoré riešenia opísaných problémov. Stanovujú sa v ňom pravidlá, ktoré sa týkajú právomoci a rozhodného práva vo veciach týkajúcich sa zraniteľných dospelých, ako aj pravidlá uznávania opatrení v tejto oblasti, a zavádzajú sa ním mechanizmy spolupráce medzi zmluvnými stranami. Zmluvnou stranou Haagskeho dohovoru o ochrane dospelých je však len 11 členských štátov. Neexistujú žiadne právne predpisy EÚ, ktorými by sa harmonizovali pravidlá ochrany dospelých v cezhraničných prípadoch.

Vyššie opísané problémy zraniteľných dospelých v cezhraničných prípadoch môžu vážne obmedzovať ich základné práva (vrátane práva na nezávislosť, práva na prístup k spravodlivosti, práva vlastníť majetok a práva na slobodu pohybu), čo by mohlo byť v rozpore s [Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím](#), ktorého zmluvnou stranou je EÚ a všetky členské štáty. Problémy navyše majú za následok prerušenie ochrany dotknutých dospelých pri prechode hraníc EÚ a ovplyvňujú ich zdravie a blaho, čím im spôsobujú značnú psychickú traumy a zároveň udržiavajú nerovnosti. Za súčasnej situácie tieto problémy ovplyvňujú aj subjekty verejného sektora a súdy, ktoré v takýchto prípadoch čelia dodatočnej pracovnej záťaži a zvýšenej právnej zložitosti.

1.2. Čo by sa malo dosiahnuť?

Všeobecným cieľom opatrenia EÚ by bola ochrana práv vrátane základných práv zraniteľných dospelých. Dosiahlo by sa to prostredníctvom týchto **špecifických cieľov**: i) zvýšenie právnej istoty širokej verejnosti a zúčastnených subjektov verejného sektora; ii) uľahčenie cezhraničného uznávania ochranných opatrení a oprávnení na zastupovanie a iii) zrýchlenie konania a zníženie súvisiacich nákladov.

2. RIEŠENIA

2.1. Aké sú možnosti dosiahnutia týchto cieľov?

Na základe článku 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie o prijímaní opatrení týkajúcich sa cezhraničných prípadov v občianskych a obchodných veciach má EÚ právomoc konať pri vzniku opísaných problémov, ktorým čelia dospelí v cezhraničných prípadoch.

Zvažovali sa tieto možnosti politiky:

- **Možnosť 1:** základný scenár
- **Možnosť 2:** rozhodnutie Rady, ktorým sa členským štátom ukladá povinnosť ratifikovať Haagsky dohovor o ochrane dospelých v určitom časovom rámci
- **Možnosť 3:** nariadenie EÚ o ochrane dospelých
- **Možnosť 4:** kombinácia možností 3 a 4 (rozhodnutie Rady a nariadenie EÚ)

2.2. Ktorá možnosť sa uprednostňuje?

Uprednostňuje sa možnosť 4, ktorou sa ako jedinou riešia v plnom rozsahu problémy vznikajúce v cezhraničných prípadoch. Táto možnosť by umožnila prijatie: i) spoločného súboru pravidiel (na základe ustanovení Haagskeho dohovoru o ochrane dospelých) uplatniteľných na všetky členské štáty a (prostredníctvom samotného Haagskeho dohovoru o ochrane dospelých) aj na ostatné zmluvné štáty dohovoru mimo EÚ a ii) pravidiel umožňujúcich užšiu, modernizovanú a zjednodušenú spoluprácu v rámci EÚ, založenú na zásade vzájomnej dôvery. Zaviedlo by sa európske osvedčenie o zastúpení, ktoré by slúžilo ako jednotný doklad preukazujúci oprávnenia na zastupovanie dospelého v zahraničí tak voči subjektom verejného sektora, ako aj voči mimosúdnyim aktérom, čo by pomohlo zabezpečiť, aby sa ochrana udelená v jednom členskom štáte na základe ochranného opatrenia alebo potvrdených oprávnení na zastupovanie rešpektovala v zahraničí. Spolupráca v tejto oblasti by sa digitalizovala a jazykové bariéry by sa zmenšili.

3. VPLYVY UPREDNOSTŇOVANEJ MOŽNOSTI

3.1. Prínosy uprednostňovanej možnosti

Prijatie spoločných pravidiel a užšia spolupráca v rámci EÚ by zaistili kontinuitu podpory zraniteľných dospelých v cezhraničných situáciách na všetky účely. Zaručili by im rovnaký prístup k spravodlivosti, zaistili by im možnosť spravovať svoje aktíva alebo majetok v zahraničí a naďalej dostávať lekársku starostlivosť. Uznávanie vopred vykonaných dojednaní (oprávnenia na zastupovanie) by navyše zaručilo ich nezávislosť a zabránilo by potrebe obrátiť sa na súd. Uprednostňovaná možnosť by teda mala priaznivý vplyv na **ochranu základných práv zraniteľných dospelých** v cezhraničných situáciách a ďalšie **priaznivé právne účinky**. Možnosť politiky 4 by bola najefektívnejším riešením problémov právnej neistoty, nákladných a zdĺhavých

konaní a neuznávania ochranných opatrení a oprávnení na zastupovanie v zahraničí. Touto možnosťou by sa preto najlepšie dosiahli politické ciele tejto iniciatívy.

Uprednostňovaná možnosť by mala takisto priaznivý **sociálny vplyv**, keďže by prospela blahu, zdraviu, začleneniu a rovnosti zraniteľných dospelých.

Prijatím spoločných pravidiel EÚ by uprednostňovaná možnosť **zjednodušila a zrýchlila postupy**. To by viedlo k výrazným úsporám z hľadiska nákladov, času a záťaže tak dospelých v cezhraničných situáciách, ako aj subjektov verejného sektora členských štátov. Celkové úspory nákladov súvisiace s konaním v prípade možnosti 4 sa odhadli na 2,4 až 2,5 miliardy EUR.

Makroekonomické a environmentálne vplyvy uprednostňovanej možnosti by neboli významné.

3.2. Náklady na uprednostňovanú možnosť

Uprednostňovaná možnosť by si nevyžiadala žiadne náklady pre zraniteľných dospelých v cezhraničných situáciách.

Náklady, ktoré by si uprednostňovaná možnosť vyžiadala v prípade členských štátov, by boli mierne a z veľkej časti vyvážené zvýšením efektívnosti (úsporou nákladov vďaka zjednodušeniu postupov) v rámci uprednostňovanej možnosti.

3.3. Subsidiarita a komplementárnosť opatrenia na úrovni EÚ

Rozdiely v pravidlách členských štátov uplatňovaných v cezhraničných prípadoch a nedostatočná spolupráca medzi orgánmi sú dôvodom právnej neistoty, dlhých a nákladných konaní a neuznávania ochranných opatrení a oprávnení na zastupovanie. Uvedené problémy si vyžadujú prijatie spoločných pravidiel, nemožno ich riešiť na úrovni členských štátov. Ciele tejto iniciatívy by sa preto lepšie dosiahli na úrovni Únie v súlade so zásadou subsidiarity.

Iniciatíva preto zohľadňuje aj zásadu proporcionality. Prepojením právnych systémov by sa iniciatívou riešili iba ťažkosti v cezhraničných situáciách a nezasiahlo by sa do právomoci členských štátov prijímať vnútroštátne hmotnoprávne predpisy o ochrane dospelých vrátane druhu dostupných opatrení, existencie, rozsahu a zmeny oprávnení na zastupovanie a procesných pravidiel uplatňovaných na spôsob výkonu alebo uskutočňovania ochrany. Právny predpis by nešiel nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov iniciatívy.